

VINCENT VAN GOGH
DE WORTELS VAN EEN MEESTER

WANDELING IN ZUNDERT

VINCENT
VAN GOGH
HUIS

ZUNDERT

VINCENT VAN GOGH DE WORTELS VAN EEN MEESTER

Op 30 maart 1853 werd Vincent van Gogh geboren in Zundert. Op de plaats van het Vincent van GoghHuis stond de oude pastorie van de Nederlands Hervormde Gemeente, zijn woonhuis. Vincent woonde hier tot zijn zestiende jaar. Hij genoot een beschermde jeugd op het 'protestantse eiland' in het overwegend katholieke dorp.

Open uw zintuigen en ervaar waar Van Goghs persoonlijkheid en kunstenaarschap zijn geworteld. Loop langs de plaatsen waar Vincent in zijn jeugd liep, speelde en droomde. De plaatsen waar hij later in zijn leven met weemoed aan terug dacht.

Nieuwe N.H. Pastorie, Markt 26, augustus 1904

“Tijdens mijn ziekte heb ik elke kamer van het huis in Zundert weer gezien, elk paadje, elke plant in de tuin, de directe omgeving, de velden, de burens, het kerkhof, de kerk, onze moestuin erachter, tot het eksternest in een hoge acacia op het kerkhof aan toe.” (Vincent aan Theo van Gogh, Arles, 23 januari 1889)

WANDELING IN ZUNDERT

De wandeling bestaat uit een korte route van 20 minuten rondom de geboorteplek van Vincent van Gogh. Een plattegrond vindt u achterin het boekje. U kunt de wandeling uitbreiden met een tocht van nog eens 30 minuten. Daarin ervaart u Vincents fascinatie voor de natuur en het boerenleven. Een fascinatie die later tot uiting kwam in zijn werk.

1

Start de wandeling voor het Vincent van GoghHuis. Luister eerst naar het verhaal bij de audiozuil.

Vincent van Gogh is geboren op Markt 26, in de pastorie van de Nederlands Hervormde Kerk. Het pand dateerde uit de 17^e eeuw. Omdat het in slechte staat verkeerde, is het in 1903 afgebroken en vervangen door een nieuw en groter pand. Vincents moeder gaf nog een bijdrage aan de bouw van de nieuwe pastorie. Het huidige Van GoghHuis is gevestigd in deze pastorie en in een

naast gelegen woning die rond dezelfde tijd is gebouwd. De gedenksteen in de gevel van de pastorie is ter gelegenheid van de 100ste geboortedag van Van Gogh geplaatst. Niel Steenbergen is de maker van het reliëf. In de steen ziet u een Phoenix. Die staat symbool voor de triomf van het eeuwig leven over de dood. Een verwijzing naar hoe Vincent van Gogh verder leeft na zijn dood. In zijn schilderijen, in zijn brieven en in de werken van hedendaagse kunstenaars die nog altijd inspiratie in hem vinden.

J. Bulthuis, 't Dorp Groot Zundert (linksvoor Vincents geboortehuis), eind 18e eeuw

Van Goghs geboortehuis, Markt 26, 1900

Aan de voorzijde van Vincents geboortehuis was de ontvangst- en werkkamer van zijn vader ds Theodorus van Gogh. Op zondag werd hier het koffieuurtje na de kerkdienst gehouden. Op de eerste verdieping sliepen de kinderen. Vincent deelde een kamer met zijn vier jaar jongere broertje Theo.

Vanuit zijn slaapkamerraam zag Vincent het gemeentehuis op de Markt. Dit neoclassicistisch gebouw dateert uit 1830. De Markt was het kloppend hart van

Gemeentehuis, Markt

Zundert, met de dorpspomp, hotels (De Roskam en Het Wapen van Nassau) en een halteplaats voor post-koetsen. De Molenstraat was onderdeel van de zogenaamde Napoleonsweg. Al sinds 1809 was het karrenspoor een internationale postroute. Napoleon heeft dit spoor verhard voor sneller vervoer. Dit gaf een grote economische impuls aan de gemeente Zundert. Tot 1972 was de Napoleonsweg zelfs de belangrijkste verkeersader tussen Amsterdam en Antwerpen-Parijs. In Vincents tijd was de weg aan weerszijden beplant met eiken- en beukenbomen, als een soort laan. Dat maakte grote indruk op hem.

"...want de herinnering aan vroeger kwam bij mij op, o.a. hoe dikwijls hebben wij zoo in de laatste dagen van Februarij met Pa gewandeld naar Rijsbergen enz. en de leeuwrik gehoord

Dorpschool, hoek Markt-Molenstraat

boven de zwarte akkers met het jonge groene koren, de tintelende blauwe lucht met de witte wolken er boven – en dan de steenweg met de beukenboomen – o Jerusalem Jerusalem! of liever o Zundert o Zundert!" (Vincent aan Theo van Gogh, Dordrecht, februari 1877)

Links op de hoek van de Markt lag de dorpschool. Vincent ging er enkele jaren heen, totdat zijn ouders hem er af haalden, omdat *"hij te ruw werd door de omgang met de boerenjongens"*.

Het Wapen van Nassau, hoek Markt-Bredaseweg

Hij kreeg voortaan thuis les van zijn ouders en een gouvernante. Op elfjarige leeftijd bracht zijn vader hem naar kostschool in Zevenbergen. Een zware periode voor Vincent vanwege de scheiding met zijn familie. Vincents studieresultaten waren echter goed en in 1866 ging hij naar de HBS in Tilburg. Ook daar presteerde hij goed. Toch keerde Vincent in maart 1868 terug naar Zundert. Het is niet duidelijk waarom en wat hij vervolgens thuis deed. Vincent bleef in Zundert tot hij in juli 1869 het huis definitief verliet om te gaan werken als jongste bediende bij kunsthandel Goupil & Cie in Den Haag. Twee jaar later kreeg vader Van Gogh een betrekking in Helvoirt en verliet de rest van het gezin Zundert.

2

Ga via de ingang van Markt 26 naar binnen.

In het voorportaal ziet u een grote foto waarop te zien is hoe in 1953 – ter

gelegenheid van de 100^e geboortedag van de schilder – de plaquette op de voorgevel onthuld werd. In dat jaar hingen nog tekeningen en schilderijen van Van Gogh in het Zundertse gemeentehuis. Ook in 1964, bij de onthulling van het Van Gogh-monument, waren er Van Gogh-tekeningen te zien in Zundert. Dat was de laatste tentoonstelling van zijn werk in zijn geboortedorp.

Verderop leest u een gedicht van Henriette Roland Holst. Zij bracht, samen met haar man Richard Roland Holst, veel tijd door op haar landgoed de Buisse Heide in Zundert. Henriette schreef dit gedicht ter gelegenheid van Van Goghs 100ste geboortedag.

In de nis, naast de ingang van het restaurant, staat een fles *Vincent's water*, gebotteld door kunstenaar Loek Grootjans in 2012. Grootjans verbleef

voor zijn project 'Storage for Distorted Matter' als 'artist-in-residence' bij het Van GoghHuis. Tijdens zijn verblijf verzamelde hij sporen van Van Gogh. De fles water, gebotteld uit de originele welput van het geboortehuis, is daar onderdeel van.

3 Via de glazen tussenhal van het Van GoghHuis loopt u naar de tuin.

Direct links op het terras, tegen het restaurant aan, vindt u de oude welput van het oorspronkelijke 17^e eeuwse huis. Een natuurlijke bron. In de keuken was destijds een pomp. Daarmee werd het water uit de welput via een loden buis omhoog gepompt. Dit water heeft Van Gogh gedronken. Door aan de hendel te draaien, kunt u zelf een beetje water oppompen. (Niet geschikt voor consumptie).

Tuin, Markt 26, begin 20e eeuw

In de achterkamer, met uitzicht op de tuin, speelde zich het familieleven af. Hier at het gezin Van Gogh, speelden ze samen spelletjes of lazen een boek.

4 Wandel over het terras naar de lagergelegene tuin.

"Wij gaan dikwijls naar het strand, deze morgen hielp ik daar de jongens om een vesting van zand te bouwen, zoals wij wel te Zundert in den tuin maakten."

(Vincent aan Theo van Gogh, Ramsgate, 21 april 1876)

De tuin speelde een grote rol in Vincents opvoeding. Zodra het weer het toeliet, bracht de familie Van Gogh haar tijd door in de tuin. Deze werd, net als nu, omgeven door een beukenhaag. De huidige tuin is gereconstrueerd aan de hand van herinneringen van zus Lies van Gogh, die zij later heeft gepubliceerd. Toen Vincent hier woonde, was het voorste gedeelte van de tuin een siertuin met bloemperkjes. Voor Zundert een bijzonderheid in die tijd. De pruimenboom linksvoor is geënt op takken van een oude boom, mogelijk uit Vincents tijd. Achterin

Alphonse Karr, Voyage autour de mon jardin, 1845

de tuin stonden fruitdragende bomen en struiken als frambozen, bessen en appels. Groenten en aardappelen stonden er niet. Deze verbouwde de familie in de moestuin bij de kerk. De tuin was een ideaal speelterrein voor de kleine Van Gogh én het was de eerste plaats waar hij de waarde van de natuur leerde kennen. Moeder Anna bracht hem dat bij met het populaire boek van Alphonse Karr 'Voyage autour de mon jardin' (1845). Later las Vincent dat boek zelf met plezier. Hij schreef Theo: *"Koop van 't geld dat je van mij hebt Alphonse Karr "Voyage autour de mon jardin", doe dat bepaald, ik wil dat je dat leest."* (Vincent aan Theo van Gogh, Londen, 10 augustus 1874)

5 Wandel door de tuin heen. Aan het einde gaat u door de poort.

Buiten de tuin beleefde Vincent de natuur door veel te wandelen. Zundert was in die tijd omgeven door heidegronden, moerassen, bossen en akkers en leende zich goed voor lange wandelingen. Zo kwam de familie Van Gogh regelmatig op de landgoederen De Moeren en Wallsteijn. De protestantse families Van der Hoeven en Van de Wall hadden er hun buitenverblijven. Zij waren weldoeners van vader Van Goghs kerk en Vincent ging er met zijn ouders regelmatig op bezoek. Tijdens de wandelingen wezen de ouders hun kinderen op het bijzondere in de natuur. Zo leerde Vincent al jong waarnemen wat hem omringde. *"Blijf maar altijd veel wandelen & veel van de natuur houden, want dat is de ware manier om de kunst meer & meer te leren begrijpen. – De schilders begrijpen de natuur &*

hebben ze lief, & leeren ons zien”, gaf hij zijn broer Theo als goede raad mee. (Vincent aan Theo van Gogh, Londen, januari, 1874)

De schoonheid van de natuur en zijn religieuze gevoel stonden nauw met elkaar in verband. Ook dat was hem met de paplepel ingegoten. Dominee Van Gogh was namelijk van de Groninger leer. In het wonderbaarlijke van de natuur zag hij het bewijs dat God bestaat.

Zo bedrijvig als het aan de voorzijde van de pastorie was, zo rustig was het aan de achterzijde. Direct achter de pastorietaan lagen akkers en rogge-velden. Voor de kinderen Van Gogh was dit ‘het land van verlangen’.

Hoewel Vincent op latere leeftijd bijna altijd in grote steden woonde, bleef hij terugverlangen naar het platteland. Daar vond hij rust, kalmte en eenvoud. *“Dan schrijft ge over een stuk hei & mastbosch vlak in de buurt – wel, ik heb een altijddurend heimwee naar hei & masthout met de eigenaardige figuren. Een vrouwtje dat hout sprokkelt – een boertje dat zand haalt – enfin dat eenvoudige dat iets groots heeft als de zee”.* (Vincent aan Theo van Gogh, Den Haag, 26 augustus 1882)

Voor de korte route gaat u linksaf. Steek het pleintje schuin over, naar de audio-zuil rechts voor het kerkje. Lees verder bij punt 16.

Wilt u Vincent vergezellen op zijn wandeltocht naar de beek? Ga dan rechtsaf voor de lange route (ongeveer 30 minuten extra).

6

Volg het zandpad tussen de beukenhagen door. Na 25 meter sla linksaf. Vervolgens het 1e paadje rechtsaf.

U wandelt door wat we in Zundert ‘De Tuintjes’ noemen. Een netwerk van paadjes omgeven door beukenhagen. De paadjes leiden naar de oevers van de Aa of Weerijs oftewel de Grote Beek. Paadjes die Vincent vaak gelopen moet hebben. Enkele beuken zijn uitgegroeid tot enorme bomen. Hebben zij de kleine jongen met zijn schepnet zien lopen? *“Hij was de kinderen voorbijgegaan zonder een woord, de tuinpoort uit, naar de beemden toe. Ja, hij ging naar de beek, de kinderen wisten het aan de flesch en de schepnetjes, die hij bij zich droeg....”*, schreef Lies van Gogh later.

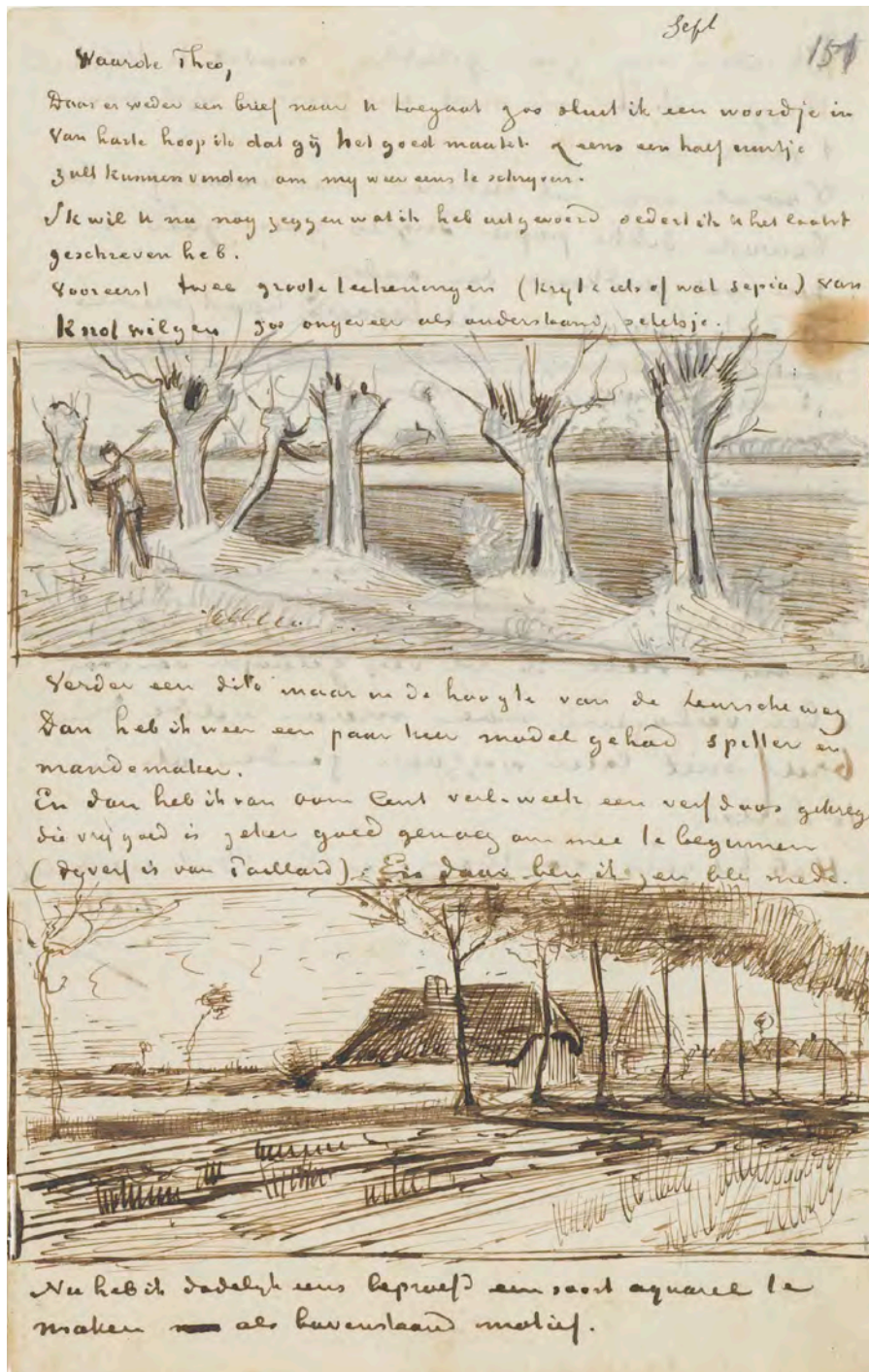
7

Aan het einde van het zandpad slaat u linksaf. Vervolgens steekt u de Burgemeester Manderslaan over en volgt het zandpad (Pastoorsdreef) verder tussen de beukenhagen door.

“Ik kan soms zoo verlangen naar landschap te maken, net als naar een verre wandeling om eens op te frisschen en ik zie in de heele natuur, b.v. in boomen, expressie en als 't ware een ziel. Een rij knotwilgen heeft iets van een processie weesmannen soms. Het jonge koren kan iets onuitsprekelijk reins en zachts hebben dat een dergelijke emotie opwekt als de expressie van een slapend kindje b.v. Het platgetrapte gras aan den kant van een weg heeft iets vermoeids en bestovens als de bevolking van een achterbuurt.”

(Vincent aan Theo van Gogh, Den Haag, 10 december 1882)

Vincent van Gogh, Weg met knotwilgen en boerderijen aan weg met bomen, begin oktober 1881

Jacob van der Maaten, Begrafenis in het korenveld, 1862

8

Steek de Oude Gasthuisstraat over. U volgt het pad tussen akkers en moestuinen.

“Veel landschapschilders hebben niet die intieme natuurbekennis welke zij hebben die van hun kinderjaren af gekeken hebben met gevoel op de akkers.” (Vincent aan Theo van Gogh, Den Haag, tussen 4 en 9 december 1882)

Tijdens zijn wandelingen door Zundert, zag Vincent boeren en boerinnen op de akkers aan het werk. De natuur en het boerenleven zijn thema's die hem de rest van zijn leven bleven inspireren. *“... bovendien zal er altijd iets van de Brabantsche akkers en hei in ons blijven hoop ik, wat jaren van stadsleven te minder uit kunnen wisschen omdat de kunst het vernieuwt en vermeerdert.”*

(Vincent aan Theo van Gogh, Den Haag, 24 november 1882)

9

Bij de Aa of Weerij's 'Grote Beek' gaat u linksaf en volgt de oever.

In zijn jeugd observeerde Vincent urenlang de natuur. Van vogels wist hij veel en bij de beek ving hij waterdieren en insecten. Op zijn kamertje in de pastorie speldde hij de dieren op en maakte er beschrijvingen bij. Zus Lies schreef daar later over: *“Van de vogels wist hij, waar ze nestelden, omhoog of omlaag en had hij uit het korenveld een leuwerikpaartje zien opvliegen, hij bereikte het nest, zonder de halmen te knakken, waardoor het omgeven was. [...] Ze wisten hoe behendig hij de waterdieren wist te vangen. Als hij terugkwam, zou hij ze hen misschien laten zien, torren en kevers van de grootste tot de allerkleinste soort: brede torren met glimmende, zwartblauwe schilden, groote ronde oogen en zenuwachtig opgetrokken haakpooten, zodra ze geen water onder zich voelden. Hun broeder wist van elk den naam.”*

Boerderij met schuur in Zundert, eind 19e eeuw

Vincent van Gogh, Boerderij met schuur, Zundert 8 februari 1864

10 Bij het bruggetje slaat u linksaf.

De studie van de natuur in zijn jeugd heeft hem later bij zijn werk geholpen. *“Ik behoud van de natuur een zekere volgorde en een zekere juistheid van plaatsing der toonen, ik bestudeer de natuur om geen gekke dingen te doen, raisonnable te blijven – doch – of mijn kleur precies letterlijk eender is, geef ik minder om, als zij maar mooi doen op mijn doek even als ze mooi doen in 't leven.”* (Vincent aan Theo van Gogh, Nuenen, 28 oktober 1885)

11 Bij het kruispunt van paden gaat u rechtsaf de Oude Gasthuisstraat in.

Of Van Goghs kunstenaarschap in Zundert al tot uiting kwam, is onzeker. Verschillende ooggetuigen meldden dat ze hem in Zundert zagen tekenen. Zo is er een tekening bewaard gebleven van een boerderij met schuur, die hij maakte voor de verjaardag van zijn vader in 1864. Op oude foto's uit Zundert zijn soortgelijke gebouwtjes te zien als op deze tekening.

12 Bij de Meirseweg aangekomen slaat u linksaf.

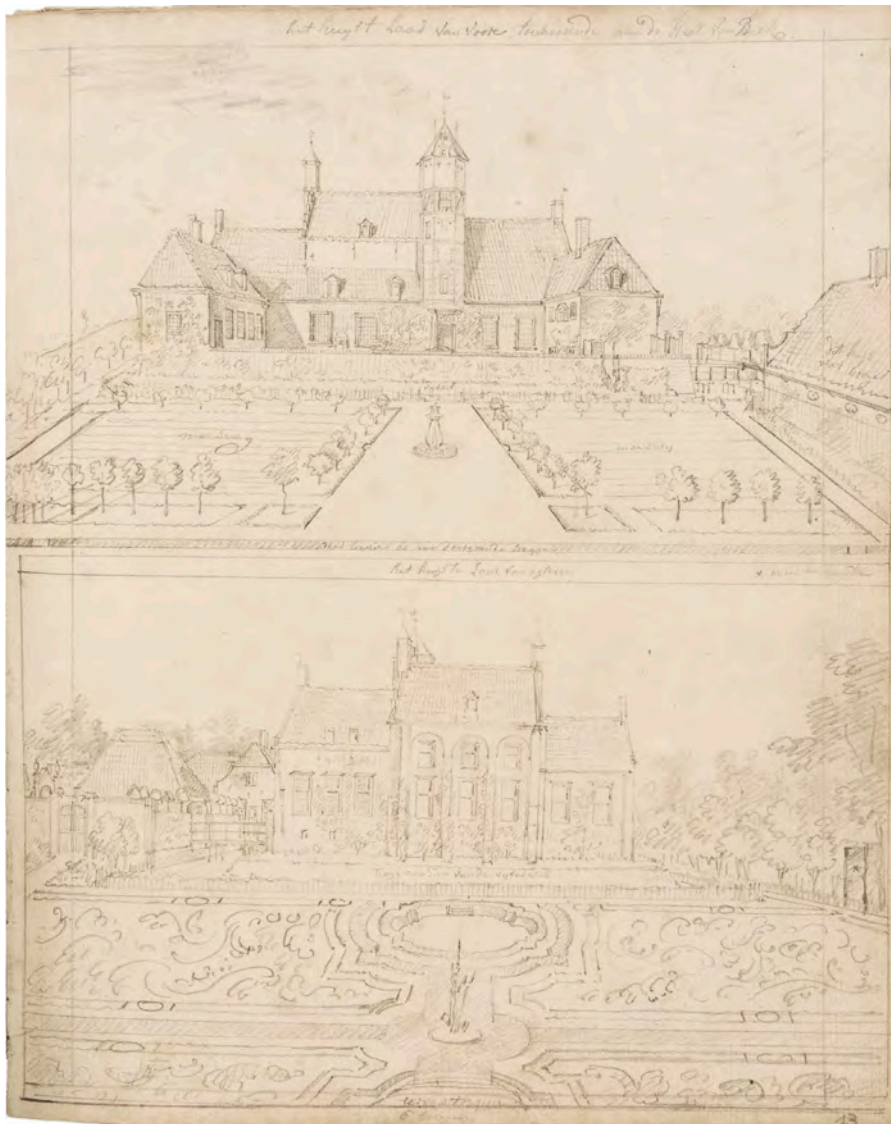
Dit is de oude weg tussen Zundert en het Belgische dorp Meer. De boerderij op nummer 15 maakte vroeger deel uit van 'Hof te Laer'. Het kasteel is in 1810 door Engelse troepen in brand gestoken. De restanten zijn kort voor Van Goghs geboorte opgeruimd. De nog bruikbare stenen werden gebruikt voor de bouw van het raadhuis op de Markt.

13 Bij de T-splitsing steekt u over en vervolgt de Meirseweg.

14 Voor het kapelletje houdt u links aan om naar het Vincent van Goghplein te gaan.

Toen Vincent van Gogh in Zundert leefde was hier nog geen plein. Het gebied rondom de protestantse kerk was wel – net als nu – omgeven door een hek. Een protestantse enclave in het katholieke dorp. Op de plaats van het gebouw aan de rechterkant van de Auvers-sur-Oise straat lag destijds de Ropsentuin. Daar werd, net als op het kerkhof, aan boomteelt gedaan. Met het hout verdiende de protestantse kerk een centje bij. Van oudsher zaten de protestanten van Zundert in de boomteelt en de katholieken in de aardbeien. Twee producten waar Zundert nu nog bekend om staat. *“Gisteren moest Pa preeken te Zundert & ging mede daarheen. Gij moet veel groeten hebben van de Tantes, gingen ook nog naar Ch. v. Ginneken die zooals gij misschien reeds hebt gehoord gaat trouwen met Marie v. Mens en de Ropsentuin heeft gekocht om daar eene looierij te zetten.”* (Vincent aan Theo van Gogh, Etten, 22 juli 1878)

15 Op het Vincent van Goghplein gaat u linksaf en loopt langs de kerk.

Dirk Verrijck, Hof te Laer, eind 18e eeuw

N.H. Kerk

Interieur N.H. Kerk

16

Rechts voor de kerk staat een audiozuil. Luister naar twee brieffragmenten van Vincent van Gogh.

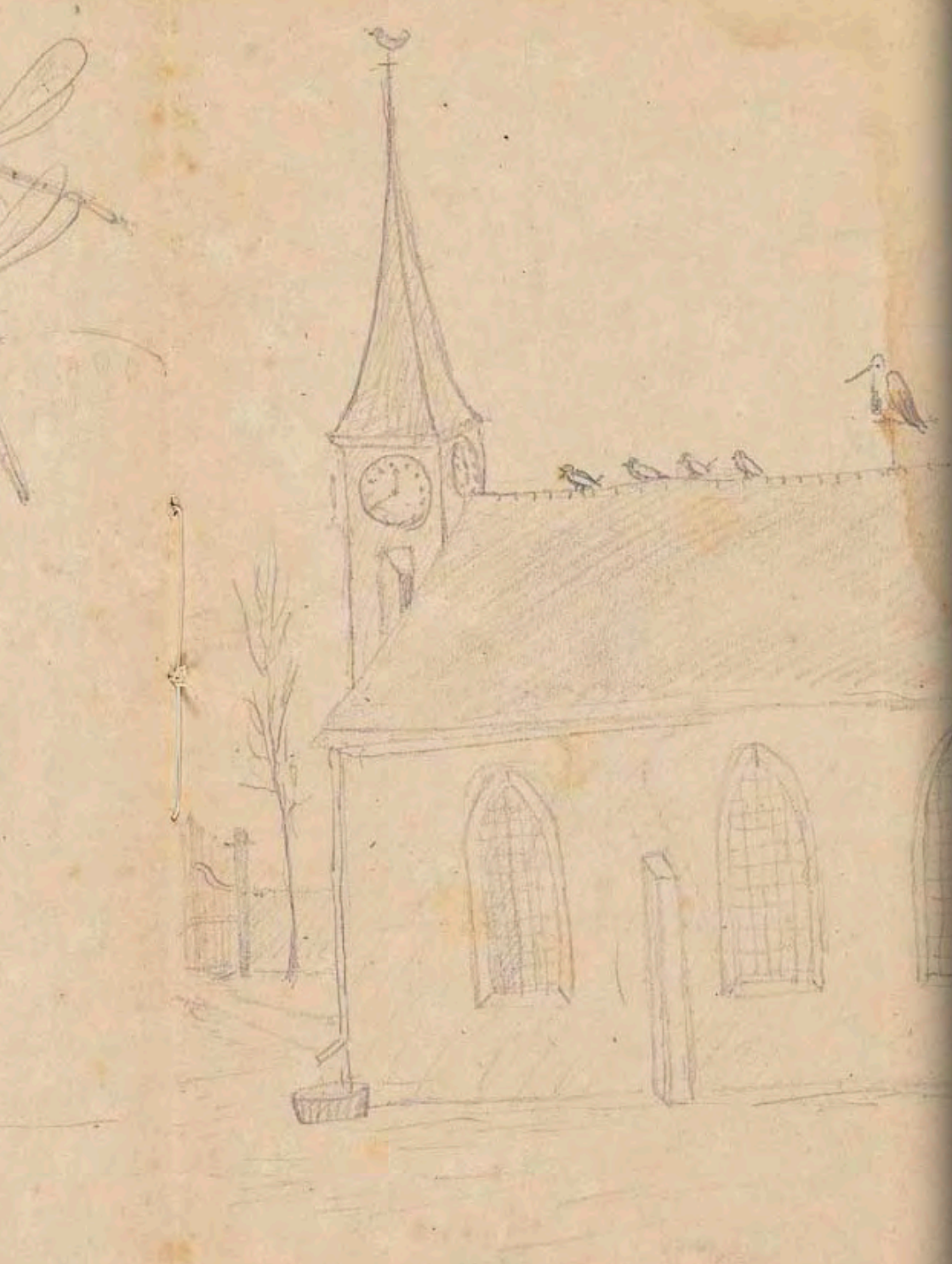
Loop naar de Van GoghGalerie.

In 1862/63 kocht de Nederlands Hervormde Gemeente op aanraden van dominee Van Gogh een oud huisje naast de kerk. Theodorus van Gogh wilde het in gebruik nemen als kosterswoning. Hij zamelde binnen de gemeenschap van Zundert zestig gulden in om het pandje te laten opknappen. Zelf droeg hij de som van tien gulden bij. Zo werd het huisje van de sloop gered.

In 2008 stond de kosterswoning opnieuw op de nominatie om gesloopt te worden. De Stichting Van Gogh & Zundert (Vincent van GoghHuis) heeft dat weten te verhinderen. Met steun van de provincie Noord-Brabant is de kosterswoning volledig gerestaureerd.

Vincent droomde van een plek waar kunstenaars samen konden werken en elkaar inspireren. Dat probeerde hij tevergeefs in het Gele Huis in Arles te realiseren. Zijn droom komt nu hier tot leven. De kosterswoning is namelijk in gebruik als gastenverblijf en galerie voor hedendaagse kunstenaars. Het Van GoghHuis stelt het atelier naast de kosterswoning beschikbaar aan kunstenaars uit binnen- en buitenland. Zij treden 'in de voetsporen van Van Gogh' en maken als 'artist-in-residence' werk op deze locatie. De kunstenaars logeren in de kosterswoning, waar nadien hun werken te bezichtigen zijn.

Achter de kosterswoning ligt de moestuin. De familie Van Gogh verbouwde er groente en fruit. Sinds enkele jaren is de moestuin weer in gebruik. Hij wordt nu onderhouden door kinderen uit Zundert.

Vincent van Gogh, tekening uit schetsboek voor Betsy Tersteeg, 1873-74, Collectie Van Gogh Museum Amsterdam

17

Via de moestuin kunt u het kerkhof oplopen.

Waar kerkhoven vaak sombere plekken zijn, was dat voor Vincent van Gogh op dit kerkhof helemaal niet aan de orde. Hij had juist fijne herinneringen aan deze plek met hoge bomen.

“Pa schreef Hij al spreuwen had gezien, weet Gij nog hoe die te Zundert op de kerk konden zitten.” (Vincent aan Theo van Gogh,

Dordrecht, 8 februari 1877)

Uit herinnering tekende Vincent de kerk met vogels op het dak. De plaats van de toren strookt niet met de werkelijkheid.

Op 24-jarige leeftijd is Vincent nog eens teruggekeerd naar Zundert. Omdat hij 's nachts aankwam, wachtte hij op het kerkhof de opkomende zon af. *“Het was nog zeer vroeg toen ik te Zundert op het kerkhof kwam waar het zoo stil was, ik ging nog eens zien naar al de oude plekken en paadjes en wachtte het opgaan van de zon af.”* (Vincent aan Theo van

Gogh, Etten, 8 april 1877)

Een van de plekken die hij bekeek, was het graf van zijn oudere broertje Vincent. *“Onlangs stond ik nog des morgens vroeg bij het grafje op het kerkhof te Zundert waarop staat: Laat de kinderkens tot Mij komen want derzulken is het koninkrijk Gods.”* (Vincent

aan Hermanus Tersteeg, Amsterdam, 3 augustus 1877)

Het graf vindt u vlakbij de muur van de aanbouw van de kerk. Het jongetje was precies één jaar vóór hem levenloos ter wereld gekomen op 30 maart 1852. Vincents verjaardag was dus tevens de sterfdag van zijn doodgeboren

Graf Vincent van Gogh, 1852

naamgenoot. Wat moet dit voor hem betekend hebben?

De kerk behoort van oorsprong tot de Nederlands Hervormde Gemeente en dateert uit 1805. Van 1849 tot 1871 was Theodorus van Gogh hier predikant. Het interieur van het kerkje is nog grotendeels zoals in de tijd van Van Gogh. Uit het koperen doopbekken aan de kansel heeft vader Van Gogh zijn kinderen gedoopt. In de banken luisterde Vincent iedere zondag naar de preken van zijn vader. De kerk is nog steeds in gebruik. Iedere zondagochtend wordt er een dienst gehouden. Daarbuiten is de kerk alleen toegankelijk tijdens rondleidingen door gidsen van het Van GoghHuis.

Op het kerkhof rondom de kerk, waarvan de graven tot nu toe nooit geruimd zijn, liggen naast Vincents doodgeboren broertje, voor Zundert bekende mensen met de namen: Van der Hoeven en Van de Wall. De rijke, protestantse, geslachten waar de Van Goghs een

nauwe band mee hadden en die weldoeners van de kerk waren.

18

Verlaat het kerkhof door het hek aan de voorzijde. In het midden van het plein staat het Van Gogh monument.

In 1964 schonk de – van oorsprong uit Zundert afkomstige – bankiersfamilie Van Lanschot de gemeente Zundert een monument voor Vincent en Theo van Gogh. Beeldhouwer Ossip Zadkine (1890-1967) mocht het maken. In Nederland was de Russische, in Parijs woonachtige, beeldhouwer bekend vanwege zijn sculptuur “De verwoeste stad” in Rotterdam. Vanaf 1955 werkte

Zadkine aan een reeks sculpturen waarin hij zijn fascinatie voor Vincent van Gogh tot uitdrukking wilde brengen.

Broederliefde werd het thema voor het Zundertse beeld. De band tussen Vincent en zijn vier jaar jongere broer Theo was bijzonder en hecht. Theo steunde hem zowel financieel als moreel. Zo kon Vincent zijn kunstenaarschap ontwikkelen. Deze broederliefde kent zijn oorsprong in Zundert. De enige plaats, buiten Parijs, waar Vincent en Theo samen woonden. Ze deelden er zelfs een slaapkamer. “Net als in Zundert”, zou Vincent verzucht hebben na zijn eerste aanval in Arles, toen Theo even zijn hoofd naast hem op het kussen legde. Koningin Juliana onthulde op 28 mei 1964 het standbeeld. Onder het beeld staat een citaat uit de laatste brief van Vincent van Gogh aan zijn broer Theo.

(Auvers-sur-Oise, 23 juli 1890)

“...par mon intermédiaire tu as ta part à la production même de certaines toiles, qui même dans le débâcle gardent leur calme.” (“...door mijn tussenkomst heb je deel aan de totstandkoming van bepaalde doeken, die zelfs in de ontredender hun kalmte bewaren.”)

De Franse gemeente Saint-Rémy-de-Provence bood de bijbehorende sokkel aan. Enkele meters ervoor staat een blok hardsteen waar een kistje is ingemetseld met zand van het gesticht Saint-Paul-de-Mausole. Van Gogh was daar gedurende één jaar opgenomen.

Op 27 juli 1890 schoot Vincent van Gogh zich in Auvers-sur-Oise door de borst. Twee dagen later, op 29 juli,

Koningin Juliana onthult het Van Gogh monument van Ossip Zadkine in Zundert, 1964

overleed hij – met Theo aan zijn zijde – aan inwendige bloedingen. Van een stille, teruggetrokken jongen tot een gedreven en getormenteerde kunstenaar die pas na zijn dood erkenning kreeg.

Bij zijn dood had Vincent zijn geboorte-grond al geruime tijd achter zich gelaten. Maar Zundert verdween nooit volledig uit zijn gedachten, getuige een brief aan zijn moeder uit 1889.

“Wat de tentoonstelling in Brussel betreft, daarom laat dat me niet onverschillig omdat ik er een paar schilderijen zal hebben van hier die niet tegenstaande ze in een heel andere streek zijn gemaakt, geheel en al gebleven zijn als waren ze b.v. in Zundert of Calmpthout geschilderd en geloof ik ook door mensen die geen wat men noemt verstand van schilderijen hebben zouden kunnen worden begrepen. En zoo zal men kunnen zeggen ‘t misschien eenvoudiger ware geweest ik maar stillekens in Noordbrabant ware gebleven – maar dat is al zoo als ‘t is en wat zal een mensch er aan doen.” (Vincent aan Anna van Gogh-

Carbentus, Saint-Rémy-de-Provence, december 1889)

U bent aan het einde van de wandeling gekomen.

U maakte kennis met de omgeving waarin Van Gogh opgroeide.

Neem ook de tijd om de exposities in het Van GoghHuis te bezichtigen, neus rond in het documentatiecentrum en de museumwinkel of geniet van een kopje koffie of een lunch in het bijbehorende restaurant.

Wilt u thuis nog eens ‘virtueel’ wandelen door het Zundert van Van Gogh? Ga dan naar: vangoghszundert.vangoghuis.com.

Wilt u ook de andere plekken in Noord-Brabant ontdekken waar Vincent na Zundert verbleef? Treed dan in zijn voetsporen op vangoghbrabant.com.

Colofon

Samenstelling & redactie: Mieke van Meer

Ontwerp: Thomas Dahm

Druk: Drukkerij W. Vorrsselmans Zundert

Uitgave: Vincent van GoghHuis Zundert, 2016

Bronnen:

Brieven Vincent van Gogh,
vangoghletters.org

Vincent van Gogh, herinneringen aan haar broeder,
Lies van Gogh (1910)

Als een boer van Zundert – Vincent van Gogh en zijn geboorteplaats, Frank Kools (1990)

Zadkine & Van Gogh, Garance Chabert
en Ron Dirven (2008)

Van Gogh & Brabant, Rebecca Nelemans (2012)

Mede mogelijk gemaakt dankzij:

Van Gogh Brabant

Provincie Noord-Brabant

Landstad De Baronie

BIOGRAFIE

- 1852 30 maart - Doodgeboren Vincent van Gogh
1853 30 maart - Vincent Willem van Gogh geboren
1864 Naar kostschool in Zevenbergen
1866 Naar HBS in Tilburg
1867 Terug naar Zundert
1869 Gaat werken bij kunsthandel Goupil in Den Haag
1871 Familie verhuist naar Helvoirt
1873 Overplaatsing naar Goupil in Londen
1875 Naar Goupil in Parijs
Familie verhuist naar Etten
1876 Ontslag bij Goupil
Werkt als onderwijzer en hulppredikant in Ramsgate en Isleworth (Engeland)
1877 In dienst bij boekhandel in Dordrecht
Studie theologie in Amsterdam
1878 Als evangelist naar mijnstreek de Borinage
1879 Ontslag als evangelist
Besluit om kunstenaar te worden
Naar Brussel
1881 Terug naar ouderlijk huis in Etten
Sticht zijn 1ste atelier
1882 Schilderles in Den Haag bij Anton Mauve
Woont samen met prostituee Sien Hoornik
Familie verhuist naar Nuenen
1883 Schildert in Drenthe
1884 Naar Nuenen
Schildert De Aardappeleters
1885 Vader overlijdt
Vertrekt naar academie in Antwerpen
1886 Trekt in bij zijn broer Theo in Parijs
Ontmoet o.a. Gauguin, Bernard en Toulouse-Lautrec
1888 Naar Arles
Met Gauguin in het Gele Huis
Snijdt na depressie zijn linkeroor af
1889 Opname in psychiatrische inrichting in Saint-Rémy-de-Provence
1890 Naar Auvers-sur-Oise bij Parijs
1890 29 juli - Zelfmoord

HET GEZIN VAN GOGH

Ds. Theodorus van Gogh
1822 – 1885

Anna van Gogh-Carventus
1819 – 1907

Vincent
† 1852

Vincent Willem
1853 – 1890

Anna Cornelia
1855 – 1930

Theodorus
1857 – 1891

Elisabeth Huberta
1859 – 1936

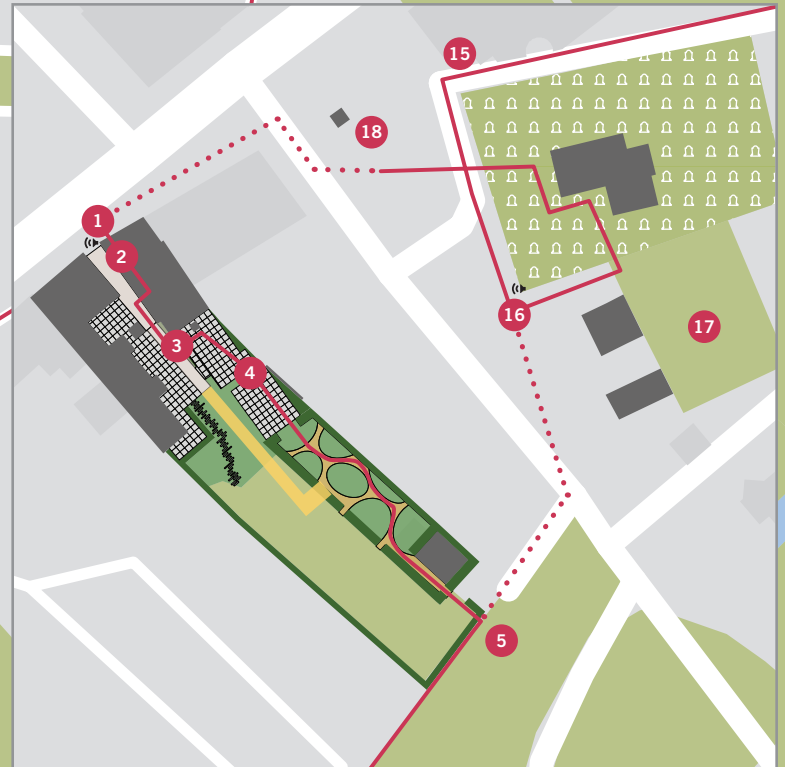
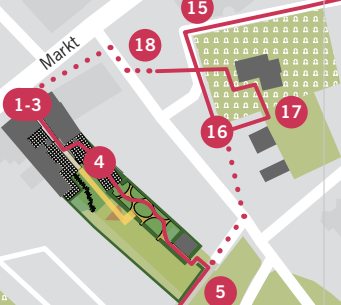
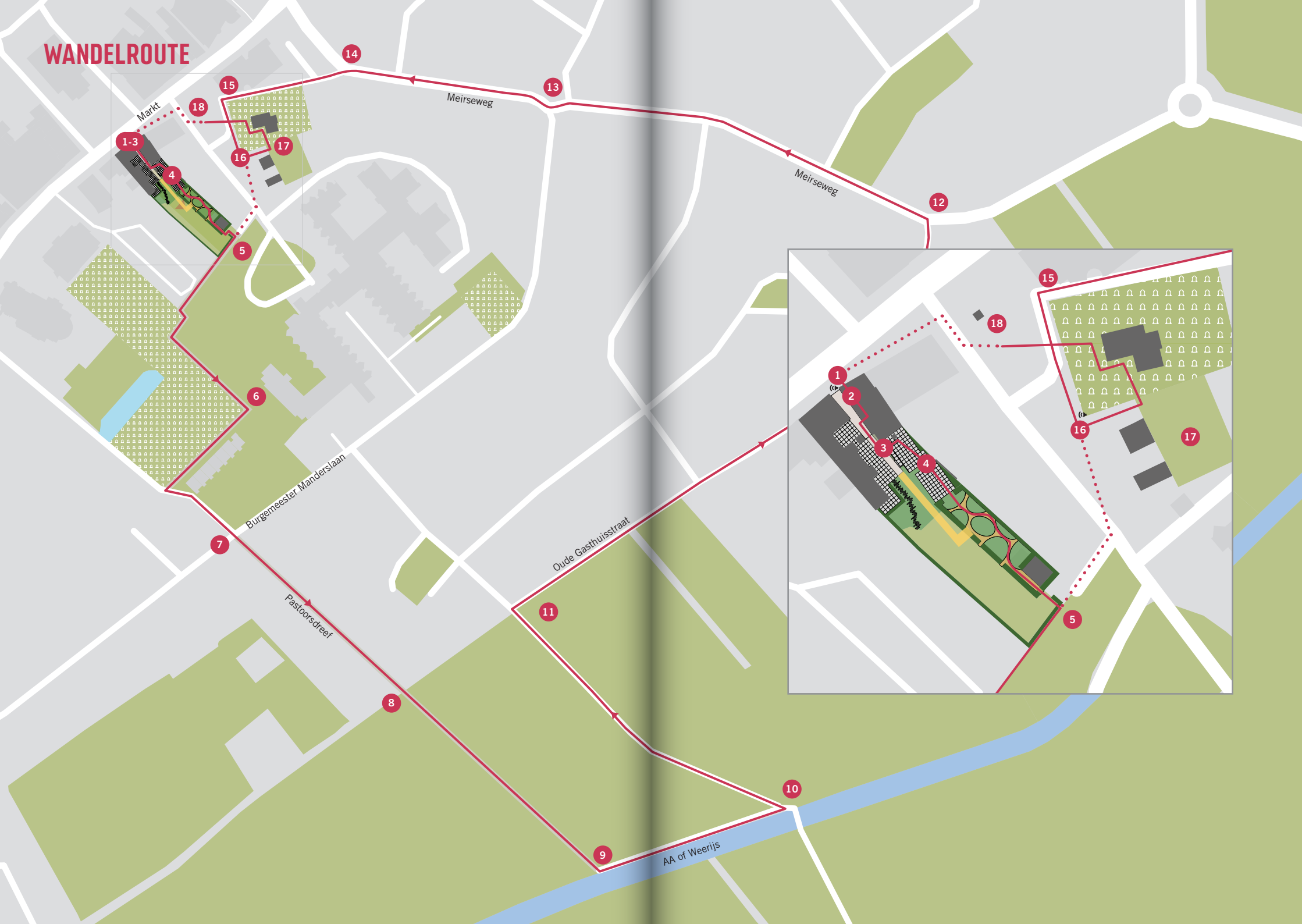

Wilhelmina Jacoba
1862 – 1941

Cornelis Vincent
1867 – 1900

WANDELROUTE

VAN GOGH
ERFARANT

VINCENT
VAN GOGH
HUIS

ZUNDELT

Vincent van GoghHuis
Markt 26-27, 4881 CN Zundert
+31 (0)76 5978590

vangoghhuus.com
vincent@vangoghhuus.com
facebook.com/vincentvangoghhuus